

ศรัทธาพาหลง : โปรแตสแตนท์และคาทอลิก ความสัมพันธ์บนความเข้าใจผิดที่ มีอาจแก้ไขได้? (1) บาทหลวงไพบูลย์ อุดมเดช C.Ss.R.

ผมกำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่องการฟอร์มมโนธรรมของคาทอลิกและของพี่น้องชาวพุทธในเมืองไทย ผมต้องการข้อมูลที่ชัดเจนจากพระไตรปิฎก จึงได้เข้าไปใช้บริการพระไตรปิฎกออนไลน์จากเว็บไซต์ของพุทธศาสนาซึ่งมีประโยชน์อย่างยิ่ง นอกจากจะแวะเข้าไปเยี่ยมชมเว็บไซต์ต่างๆ ของพุทธศาสนาแล้ว ผมยังพบเว็บไซต์ที่น่าสนใจคือ <http://e-mag.virtualave.net/> ที่นำเสนอเรื่องการเปรียบเทียบศาสนาต่างๆ ผมคลิกอ่านการเปรียบเทียบระหว่างศาสนาโรมันคาทอลิกกับโปรแตสแตนท์ เมื่ออ่านจบแล้วก็รู้สึกที่ผมน่าจะเขียนอะไรที่แจ่มบ้าง เนื่องจากว่าข้อมูลที่นำมาเปรียบเทียบระหว่างศาสนาพี่น้องนี้มีความไม่สมบูรณ์และความเข้าใจผิดปะปนอยู่มาก อ่านแล้วรู้สึกเหมือนว่าฝ่ายคาทอลิกเป็นผู้ร้ายและฝ่ายโปรแตสแตนท์เป็นพระเอก ผมเดาเอาว่าผู้จัดทำจะแปลเนื้อหาจากแหล่งข้อมูลที่เขียนโดยพี่น้องโปรแตสแตนท์ที่ยังไม่เข้าใจ

คาทอลิกดีพอ เป็นต้นว่าในด้านข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์และมุมมองจากความเป็นจริงของความเป็นมนุษย์ผู้ อ่อนแอ ที่จริงโดยส่วนตัวผมก็แปลกใจมานานแล้วว่าทำไมพี่น้องโปรแตสแตนท์เข้าใจเราคาทอลิกผิดๆ และบ่อยครั้งยังฝังใจอยู่ในความผิดพลาดเก่าๆ ในอดีตที่บรรพชนของเราเคยทำ แน่นนอน เรายอมรับว่าคาทอลิกผิดพลาดได้เนื่องจากความอ่อนแอของความเป็นมนุษย์ และสภาพการณ์ของยุคสมัยนั้นๆ แต่ความผิดพลาดนั้นเองที่ช่วยเป็นครูสอนเราให้เรียนรู้ที่จะเปลี่ยนแปลงและไม่ตกลงไปในความผิดพลาดเก่าๆ

มาถึงจุดนี้ผมคิดว่า สาเหตุของความเข้าใจผิดนั้นจุดใหญ่คือ ต่างฝ่ายต่างยึดอัตตาของตนเองมากเกินไป มองจุดบกพร่องของกันและกันและเล่าสืบต่อไปยังลูกหลาน ราวกับว่ามนุษย์เรานั้นเมื่อผิดแล้วก็จะผิดรำไปไม่มีการเปลี่ยนแปลง สาเหตุต่อมาคือความศรัทธาเกินเหตุ อันพาให้หลงทางไปจากความจริง และสาเหตุอีกอย่างคือภาษาที่ใช้ ภาษานั้นมีการเปลี่ยนแปลงนัยยะของความหมาย การเปลี่ยนแปลงความหมายของภาษาในแต่ละยุคสมัยล้วนก่อให้เกิดความเข้าใจผิดได้เสมอ และเรามักจะใช้ภาษาเก่าๆของเราในการมองผู้อื่น ความฝังใจในความบกพร่องของผู้อื่นนั้นก็เลยยิ่งฝังลึกในใจเราจนยากที่จะอภัยหรือลืมได้

บทความยาวบทนี้ ผมพยายามจะชี้แจงความเข้าใจผิดของพี่น้องโปรแตสแตนท์ในสิ่งที่คาทอลิกเชื่อ สอนและปฏิบัติกันอยู่ทุกวันนี้ ผมจะไม่วิจารณ์คำสอนของพี่น้องโปรแตสแตนท์เพราะจะผิดพลาดได้และไม่ใช่เป้าหมายของบทความนี้ นอกนั้น ผมขอออกตัว ณ ที่นี้ว่าผมไม่ได้เขียนชี้แจงในฐานะผู้นำของศาสนาคาทอลิก (แม้ผมจะเป็นพระสงฆ์) อย่างเป็นทางการ ผมเพียงต้องการชี้จุดที่ผู้อ่านหรือนักศึกษาที่เรียนวิชาศาสนาเปรียบเทียบน่าจะนำมาใคร่ครวญว่าความจริงอยู่ที่ใด และที่สำคัญการเปรียบเทียบใดๆที่มีพื้นฐานอยู่บนข้อมูลที่ไม่ถูกต้องกับความเป็นจริง นอกจากจะไม่มีคุณค่าทางวิชาการแล้วยังจะก่อให้เกิดความเข้าใจผิด ความแตกแยก การถือเอาถือเรา การเพิ่มพูนอัตตาของตนเอง และอะไรอื่นอีกมากมายที่ห่างไกลจากคำสอนของพระอาจารย์เจ้าที่แท้จริง ก่อนอื่นขอกล่าวถึงเหตุการณ์ตามลำดับเวลาและสภาพความเป็นไปของยุโรปในยุคศตวรรษที่ 16 ก่อนที่จะมีการปฏิรูปคริสต์ศาสนา เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพรวมๆของยุคนั้นว่าวุ่นวายเพียงใด และคาทอลิกเองก็พยายามให้มีการปฏิรูปจากภายในแบบค่อยเป็นค่อยไปอยู่ก่อนแล้ว ก่อนที่ท่านลูเทอร์จะจุดชนวนการเปลี่ยนแปลงขึ้นในเยอรมันนี้

ศตวรรษที่ 16 ยุคฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมในยุโรป

1505 ท่านมาร์ติน ลูเทอร์ (1483-1546) เข้าบวชในอารามนักบวชคณะออกัสตินเนียน

1506 พระสันตะปาปาปิอุสที่ 2 สั่งให้บรรพมาแต่ทำการปฏิสังขรณ์วิหารเซนต์ปีเตอร์ใหม่

- 1507 ท่านมาร์ติน ลูเทอร์บวชเป็นพระสงฆ์(บาทหลวง)
- 1510 ท่านอีร์สมุส(1466-1536) กับหนังสือ Institutio Christiani Principis
- 1510 ท่านมาร์ติน ลูเทอร์ไปที่กรุงโรมในฐานะตัวแทนของคณะออกัสติเนียน
- 1512 ท่านลูเทอร์ ได้รับปริญญาเอกทางเทววิทยาพระคัมภีร์
- 1512 เริ่มต้นสังคายนา ลาเตรันครั้งที่ 5 เพื่อพยายามปฏิรูปพระศาสนจักรคาทอลิก
- 1515 เริ่มคณะนักบวช ออราโตรีเพื่อการปฏิรูปพระศาสนจักรคาทอลิกโดยได้รับแรงบันดาลใจจากเซนต์ แคทเธอรีนแห่งเยนัว(มรณะ 1510)
- 1516 ท่านอีร์สมุส พิมพ์พระธรรมใหม่ภาษากรีก
- 1517 เซนต์อิกญาซีโอแห่งโลโยลาพยายามปฏิรูปคริสตศาสนาในด้านชีวิตฝ่ายจิต
- 1517 กำหนดโปเรตสแตนท์โดยท่านมาร์ตินลูเทอร์ยื่นข้อเสนอ 95 ข้อให้มีการปฏิรูป
- 1517 สิ้นสุดสังคายนา ลาเตรันครั้งที่ 5
- 1518 สภาอ็อกสเบิร์กและพระคาร์ดินัลคาเจตันเรียกท่านลูเทอร์ให้มาแก้ข้อกล่าวหาและถอนคำประกาศที่ต่อต้านศาสนาคาทอลิก
- 1519 ท่านอูริค สวิงลี(1484-1531) เริ่มเทศน์ที่เมืองซูริกและเริ่มการปฏิรูปศาสนาที่เขตแดนสวิส
- 1520 ท่านมาร์ตินลูเทอร์เผาเอกสาร exsurge Domine ของพระสันตะปาปาเลโอที่ 10 ต่อหน้าชาวเมืองวิตเทนเบิร์ก
- 1520 ตั้งคณะเป็นฟรังซิสกันกาปูชินเพื่อพยายามปฏิรูปพระศาสนจักรคาทอลิก
- 1521 คาทอลิกประกาศตัดลูเทอร์ออกจากพระศาสนจักร
- 1521 สภาไดเอ็ตแห่งเวมประกาศขับลูเทอร์ออกจากพระศาสนจักร เจ้าชายเฟดริกซ็อนท่านลูเทอร์ไว้ในปราสาทวัดเบิร์กเพื่อปกป้องท่านลูเทอร์จากศัตรู ที่นั่นเองที่ท่านลูเทอร์เริ่มแปลพระคัมภีร์ใหม่จากภาษากรีกเป็นภาษาเยอรมัน
- 1523 ท่านอูลิค สวิงลี ประกาศหลักการ 67 ข้อเพื่อปฏิรูปคริสตศาสนาที่สวิทเซอร์แลนด์และต่อต้านธรรมเนียมคาทอลิกหลายประการว่าไม่มีพื้นฐานบนพระคัมภีร์
- 1524 เซนต์กาเยตัน พยายามปฏิรูปศาสนาคาทอลิกทั่วยุโรปโดยการตั้งคณะที่เอาไตนที่สมาชิกปฏิบัติตามคือ ความยากจนเพื่อชำระปัญหาความหละหลวมของนักบวชในยุคนั้น
- 1524 ท่านลูเทอร์เข้าไปเกี่ยวข้องกับกบฏฮานาในเยอรมันนี้ ชาวนาถูกฆ่าตายมากมาย
- 1524 ท่านสวิงลีสั่งยกเลิกและทำลายหนังสือพิธิมิสซา ออร์แกนในโบสถ์ พิธิขับร้องในโบสถ์ เครื่องหมายกางเขน รูปปั้นนักบุญ ฯลฯ ที่เมืองซูริก สวิทเซอร์แลนด์
- 1525 ท่านลูเทอร์แต่งงานกับแคทเธอรีน ฟอน โบรา อดีตนักพรตหญิง
- 1526 ท่านลูเทอร์กับพิธิมิสซาภาษาเยอรมัน
- 1527 ฝรั่งเศสยึดวัดนักบุญมีทิวและกวาดล้างกลุ่มโปเรตสแตนท์ครั้งใหญ่
- 1530 เดนมาร์กรับหลักการปฏิรูปและคำสอนของท่านลูเทอร์
- 1532 ท่านยอห์น คัลวิน(1509-1564)ประกาศปฏิรูปศาสนาในฝรั่งเศสหลังจากนั้นหนีไปเมืองเจนีวา
- 1532 เซนต์โทมัส มอร์ ลาออกรากราชการในสมัยของพระเจ้าเฮนรีที่ 8 และสองปีต่อมาถึงจำคุกเนื่องจากปฏิเสธที่จะเห็นชื่อเห็นด้วยการหย่าร้าง ของพระเจ้าเฮนรีกับพระนางแคทเธอรีนและไม่เห็นด้วยการปฏิเสธอำนาจการสอน ความเชื่อและจริยธรรมของพระสันตะปาปา
- 1534 พระเจ้าเฮนรีที่ 8 ประกาศตัดขาดจากอำนาจของพระสันตะปาปาที่โรมด้วยสาเหตุทางการเมืองและเหตุผลที่พระองค์ต้องการหย่ากับพระนางแคทเธอรีนและแต่งงานใหม่กับพระนางแอนโบลิน

- 1534 เซนต์อิกญาซีโอโลโยลาและเพื่อนตั้งคณะเยสุอิตที่มองมาร์ตรฝรั่งเศสเพื่อการปฏิรูปพระศาสนจักร
- 1534 ท่านลูเทอร์แปลพระคัมภีร์เป็นภาษาเยอรมันสำเร็จและตีพิมพ์เผยแพร่
- 1536 ท่านยอห์น นีออส รับพิธีบวชเป็นสงฆ์ ต่อมาได้ทำการปฏิรูปศาสนาที่เขตสก็อตแลนด์
- 1538 ท่านคัลวินถูกขับออกจากเมืองเจนีวา เขาได้ย้ายไปปักหลักอยู่ที่เมืองสตราสบูร์ก
- 1540 สำนักวาติกันรับรองคณะเยสุอิตอย่างเป็นทางการ วันที่ 27 กันยายน
- 1545 เริ่มสังคายนาเมืองเทรนต์ครั้งที่ 1 เพื่อตอบโต้คำกล่าวหาและอิทธิพลของฝ่ายโปรเตสแตนต์
- 1545 ท่านยอห์น นีออสตีพิมพ์อิทธิพลและคำสอนของเขากำเนิดนิกายเพรสไบทีเรียน
- 1546 มรณกรรมของท่านมาร์ตินลูเทอร์ที่เมืองไอชเชลเบิน วันที่ 18 กุมภาพันธ์
- 1551 เริ่มสังคายนาเทรนต์ครั้งที่ 2
- 1556 มรณกรรมของเซนต์อิกญาซีโอโลโยลาผู้ตั้งคณะเยสุอิต
- 1559 ท่านยอห์นนีออส เดินทางกลับสก็อตแลนด์และเริ่มวางรากฐานคำสอนสายเพรสไบทีเรียนในเขตสก็อตแลนด์ สองสามปีต่อมาเกิดพิพาทครั้งใหญ่ระหว่างคาทอลิกและโปรเตสแตนต์ในสก็อตแลนด์
- 1560 เริ่มกระบวนการปฏิรูปในอังกฤษ
- 1562 เริ่มสงครามศาสนาระหว่างคาทอลิกและโปรเตสแตนต์ในฝรั่งเศส
- 1563 สิ้นสุดการประชุมสังคายนาแห่งเมืองเทรนต์ครั้งที่ 3 เพื่อการปฏิรูปพระศาสนจักร

ผมได้ให้ภาพรวมๆของยุโรปข้างต้น ซึ่งคงพอจะทำให้ผู้อ่านนึกภาพออกว่ายุโรปในยุคนี้วุ่นวายเพียงใด เสียงเรียกร้องให้มีการปฏิรูปทั้งทางสังคม ศาสนาและการเมืองเป็นสิ่งที่มิทั่วไปในยุคนี้ ศาสนาคาทอลิกมิได้นิ่งนอนใจ เพียงแต่เห็นว่าการปฏิรูปนั้นต้องมีความรอบคอบ ปฏิรูปแล้วไม่ได้มีอะไรดีขึ้น มีแต่ความวุ่นวาย ความเสียหาย การปฏิรูปก็ไม่ผิดอะไรกับการก่อหวอดเพื่อผลประโยชน์ของอิตาลี ฝ่ายคาทอลิกได้พยายามมีการปฏิรูปโดยเริ่มจากเรื่องของจิตใจและเรื่องชีวิตฝ่ายจิตก่อน ดังจะเห็นได้จากความพยายามตั้งคณะนักบวชต่างๆขึ้นมาทั้งชายและหญิงเพื่อให้เป็นแบบอย่างใน

ชีวิตศีลธรรมและชีวิตทางความศรัทธา การพยายามเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เคยทำกันมาจนเคยชินแล้วนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย อาจต้องแลกด้วยชีวิต เป็นต้นเมื่อต้องเผชิญกับการท้าทายอำนาจทางการเมืองทั้งฝ่ายที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ผู้ที่ต้องการเข้าใจประวัติศาสตร์ในยุคศตวรรษที่ 16 ที่แท้จริงนั้นจำเป็นต้องมองยุโรปในทุกด้านไม่ใช่จากด้านศาสนาและความศรัทธาอย่างเดียว ศาสนาคาทอลิกในยุคนี้ไม่ใช่ศาสนาโดดแต่มีความเกี่ยวข้องกับการเมืองและสังคม ผลประโยชน์ทั้งทางโลกและทางธรรม พระสันตะปาปาเป็นทั้งผู้นำศาสนาและผู้นำอาณาจักรโรมันอันกว้างใหญ่ไพศาล การปฏิรูปหรือเปลี่ยนแปลงอะไรจึงไม่ใช่เรื่องที่จะทำได้ง่ายๆแม้พระองค์อยาก จะทำก็ตาม การที่ท่านลูเทอร์ทำการปฏิรูปในหลายๆแง่มุมก็เป็นสิ่งที่เตือนใจให้ผู้นำทาง ศาสนาคาทอลิกเห็นแสงสว่างเช่นกัน สังคายนาเมืองเทรนต์คือเครื่องหมายของการปฏิรูปในศาสนาคาทอลิกที่เห็นได้ ชัดเจน มีการตั้งระเบียบวินัย ชำระพระคัมภีร์ ตั้งสถาบันอบรมพระสงฆ์นักบวช ธรรมทูตขึ้นมา และค่อยๆจัดการกับพระสงฆ์นักบวชที่ไม่อยู่กับร่องกับรอยให้ออกไปจากระบบ จัดระเบียบบริหารพระศาสนจักรใหม่ พยายามลดบทบาทและอิทธิพลของการเมืองรัฐต่างๆที่เข้ามาแทรกแซงการบริหารพระ ศาสนจักรออกไปเพื่อว่าพระสันตะปาปาจะได้มีสิทธิ์และอำนาจเต็มที่ในการบริหาร พระศาสนจักรอย่างที่ควรจะเป็น

อีกเรื่องหนึ่งคือเรื่องการเคารพพระธาตุนักบุญ

เรามาดูกันดีกว่าว่าคริสตชนยุคเริ่มแรก และโดยเฉพาะผู้รวบรวมสารบบพระคัมภีร์ มองเรื่องนี้อย่างไร ค.ศ. 384 นักบุญ เยโรม รวบรวมคัมภีร์ทั้งหมดที่ยอมรับกัน แปลเป็นภาษาละตินอย่างเป็นทางการ และเรียกส่วนที่เป็นสารบบรอง ว่า อธิคธรรม(Apocrypha) และพระคัมภีร์ไบเบิลในการแปลครั้งนี้เป็นฉบับมาตรฐานของ

พระศาสนจักรคาทอลิกจนปัจจุบันและใช้แปลเป็นภาษาต่างๆอย่างแพร่หลายในสมัยนั้น

นักบุญเยโรม ปิตาจารย์ของพระศาสนจักร ผู้จัดสารบบพระคัมภีร์ไบเบิลที่คริสตชนทุกนิกายใช้กันอยู่ทุกวันนี้ กล่าวได้ว่าคัมภีร์เล่มไหนจริงไม่จริงท่านเป็นคนคัด และจัดเป็นไบเบิลที่ใช้กันมาจนปัจจุบัน ท่านได้ตอบคำถาม เรื่องการให้ความเคารพนักบุญ และพระธาตุนักบุญไว้ด้วย (ถ้าคำตอบท่านไม่น่าเชื่อถือ พระคัมภีร์ไบเบิลที่คริสตชนทุกนิกายใช้คงไม่น่าเชื่อถือเหมือนกัน)

"เราไม่ได้นมัสการพระธาตุ หรือนมัสการนักบุญ แต่เราให้เกียรติพวกท่านในการนมัสการพระองค์ผู้ซึ่งเหล่านักบุญได้ยึดเป็นแบบอย่าง เราให้เกียรติผู้รับใช้พระเจ้า เพื่อสะท้อนความเคารพนั้นไปยังองค์พระผู้เป็นเจ้าเอง"

ท่านยังกล่าวอีกว่า

"การให้เกียรติพวกท่าน(นักบุญ) ไม่ใช่การนมัสการรูปเคารพ เพราะไม่เคยมีคริสตชนคนไหนเห็นนักบุญเป็นพระเจ้า ในทางกลับกัน เราขอให้ท่านเหล่านั้น วิงวอนพระเจ้าเพื่อเรา เพราะว่า หากเมื่อเหล่านักบุญอัครสาวก และบรรดามรณสักขี ยังมีชีวิตอยู่ในโลกนี้ ท่านยังสามารถอธิษฐานภาวนาเพื่อมนุษย์คนอื่นได้ ภายหลังจากที่ท่านชนะโลกนี้แล้วพวกท่านจะมีพลังอธิษฐานมากกว่าสักเพียงไร พวกท่านเหล่านั้นจะมีพลังอธิษฐานน้อยลงหรือไม่เมื่อขณะนี้พวกท่านกำลังอยู่กับพระเยซูคริสตเจ้า?"

ดังนั้นหากการขอให้บรรดานักบุญและแม่พระช่วยวิงวอน นั้น ผิด และต้องทำให้คาทอลิกตกนรกเพราะการนี้ ตามที่คริสตจักรสายสุดโต่งบางแห่งสอน จึงบอกให้สมาชิกคริสตจักรนั้นเลิกอ่านพระคัมภีร์และเลิกอ้างพระคัมภีร์ไบเบิลซะ เพราะคนจัดสารบบพระคัมภีร์ไบเบิลที่อยู่ในมือพวกเขา ที่พวกเขาอ่านและอ้างมาแต่คาทอลิกเสมอ นั่น ตอนนี้อยู่ในนรก เพราะท่านเห็นดีเห็นงามและยังสอนให้เราเสนอวิงวอนผ่านนักบุญ และให้ความเคารพนักบุญด้วย และการอ่านหนังสือที่คนฝ่ายนรกเลือกให้คงจะพาท่านตกนรกตามเขากันหมด ไม่กลัวเหอ

ส่วนเราที่เป็นคาทอลิกนั้นนั่น เชื่อว่าท่านอยู่ในสวรรค์ และคงกำลังอธิษฐานให้คนที่อ่านไบเบิลเล่มที่ท่านจัดสารบบโดยองค์พระจิตเจ้าดาลใจนี้ ได้เข้าใจและตีความไบเบิลอย่างถูกต้องกันทุกคน จะได้เลิกยกไบเบิลที่ท่านอุตสาหะคัดและรวบรวมมาทะเลาะกันเองซะที

เอกสารประกอบการเขียน

Collins, Michael. The Story of Christianity. London: A Dorling Kindersley Book, 1996.

Depuis, Jacques, ed. The Christian Faith. New York: Alba.House, 1996.

Haffner, Paul. The Sacramental Mystery. Trowbridge, Wiltshire: Cromwell Press, 1999.

McBrien, Richard. Ed. Encyclopedia of Catholicism. San Francisco: HarperSanfransisco, 1995

McBrien, Richard. Catholicism. London: Geoferey Chapman, 1994.

<http://www.issara.com/article/prot1.html>